

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Quidnam significant quatuor animalia plena oculis intus, ante & retrò.
Sectio IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Divina præcipit. *specula*, inquit, *n. uicium sunt præcepta Dei, in quibus sese sancta anima semper aspiciunt, & si qua in eis sunt fœditatis macula, deprehendant, cogitationum uicia corrigunt, & quasi ex reddita imagine suos uultus componunt.* Quæ Gregorij expositio contentanea est Iacobo Apostolo, qui in epistola sua canonica, cap. 1. Dei præcepta speculis comparauit illis uerbis, *si quis auditor est uerbi, & non factor, hic comparabitur uiro consideranti uultum naturæ suæ in speculo, considerauit enim se & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit.*

V. Aduerte autem, Apostolum subtiliter eum, qui auditor est uerbi, & non factor, non fœmine se in speculo intuenti, (quod magis proprium ad rationem similitudinis uidebatur) sed uiro comparasse, ut rem magis exprimeret: fœmina enim diu & curiosè in contemplanda facie in speculo immoratur: uir autem quali curiosum, & pertransennam, non usque ad eadē de sui compositione curiosus: ut igitur Apostolus, minimè curiosam negligentis hominis contemplationem sui in diuinorum mandatorum speculis exprimeret, eum non fœminam, sed uiro se in speculo intuenti comparauit: unde rectè subiungit: *Et statim oblitus est qualis fuerit,* quoniam propter intuenti & contemplandi celeritatem non potuit imaginem sui in animo imprimere, atque adeo citò labente effigie, statim quàm deformis turpisque sit, obliuiscitur, sequitur; *Qui autem perspexerit in lege perfectæ libertatis, & permanserit in ea,* hoc est, qui in Dei mandatis sese tanquam in speculis intuebitur, & permanserit in ea: hoc est curiosè sese fuerit intuitus ad ea obseruanda: id quod uel ipsa Græca uox manifestè declarat: etenim pro *perspexerit* est Græcè *ἰδὼν*, cuius ea vis est, capite inclinato & obliquato perspicere intueđi studio. Aliam eius rei expositionem affert Rupertus lib. 2. super Leuiticum cap. 3.

Rupertus. ubi docet *specula mulierum esse exempla sanctarum animarum, quæ tanquam pulchræ mulieres Deum amatorem suum querentes exgubabant in ostio tabernaculi cælestis nondum aperti, quandiu sacerdos magnus Christus non erat uentus.* Expedi igitur, inquit Rupertus, *ut ingressuri cæleste tabernaculum sacerdotes lauent manus suas ac pedes in his sanctarum animarum speculis, in fide scilicet & obedientia Abrahamæ, caterorumque uirtutibus limpidissimè, manus inquam suas, ac pedes, id est, opera simul, & cogitationes, quæ tanquam puluis pedibus, ita sensibus mentis adherent.*

Quidnam significant quatuor animalia plena oculis
intus, ante & retrò.

SECTIO IX.

I. IN medio, & in circuitu sedis uidit Ioannes quatuor animalia plena oculis, ante, retrò, & intus, senas alas habentia in circuitu, quorum primum erat simile leoni. Secundum simile uitulo. Tertium, habens faciem quasi hominis. Quartum denique simile Aquilæ uolanti. Quam animalium uisionem eandem esse cum illa, quæ Ezechiel. lib. 1. apparuit, non nihil tamen in quibusdam uariatam inferius ostendemus.

II. Prima igitur expositio est Lyrani, quam etiam affert frater Petrus Aureolus Cardinalis Minorita, in commentarijs super Apocalypsim, designari per hæc quatuor animalia, quatuor sedes Patriarchales, nimirum Hierosolymitanam primam, quæ leoni similis dicatur, propter constantiam Apostolorum, qui ibi primùm Christi resurrectionem constantè prædicarunt. Antiochenam secundam, expressam uitulo, quia colla per obedientiam subdidit Apostolorum iugo Hierosolymis commorantium; in eaque primū discipuli uocati sunt Christiani, Actorum

Astorum 11. Tertiam Alexandrinam homini similem, propter viros clarissimos, qui ibi in omni doctrinarum genere floruerunt, veluti Athanasius, Clemens, & Cyrillus Alexandrin. & alij. Quartam denique Constantinopolitanam volante Aquila adumbratam, quia in ea viri contemplatione excellentes extiterunt, veluti D. Ioannes Chryostomus Constantinopolitanus Episcopus, quamvis patria Antiochenus, & Diuus Gregorius Nazianzenus, cognomento Theologus, primum Sasinæ, deinde Nazianzi (quæ fuit eius patria,) denique Constantinopoleos antistes.

Secunda est aliorum, quos refert hoc loco Arethas, eamque sequitur Diuus Ambrosius lib. 3. de virginibus, ad finem, significari quatuor virtutes Cardinales: In leone quidem fortitudinem. In vitulo iustitiam, quia videlicet terram colit, & labore suo beneficia Domini in homines dispenfat. In Aquila temperantiam, quæ fertur, etsi fames urgeat, nunquam tamen velci præda, quam ipsa non ceperit. Denique in homine prudentiam. Tertia est Origenis homil. 1. in Ezech. Et Gregorij Nazianzeni, quem citat Xistus Senensis lib. 2. suæ Bibliothecæ, exponentiæ hæc animalia de quatuor animæ virtutibus, siue affectionibus, atque in homine indicari vim rationis: in leone, vim irascibilem, in boue, concupiscibilem: in Aquila, conscientiam, quam spiritum nominat Origenes. Quarta est Galphridi, apud Xistum Senensem loco citato, intelligentis omnes Ecclesiæ Prælatos, quia nimirum Prælati debet esse leo in vitis persequendis: bos, in sulcigendis laboribus: per compassionem homo: Aquila, per contemplationem.

Quinta est Anastasij Synaitæ, lib. 4. suorum commentariorum in Hexameron. Abulensis in Proœmio D. Hieronymi super quatuor Euangelia, quam etiam afferunt, & probant Anbertus, Rupertus, Pannonius, Arethas, & Glossa ordinaria in hunc locum, in d. & D. Hieronymus in proœmio in quatuor Euangelia, fuisse nimirum his quatuor animalibus Christum expressum, qui scilicet fuerit in incarnatione homo: In passione, vitulus: In resurrectione, leo: Aquila in ascensione. De qua expositione inferius non nihil attingemus. Non desunt etiam qui quatuor præcipuos Latine Ecclesiæ Doctores, per hæc quatuor animalia accipiant, velintque in homine designari Gregorium, qui in sacris scripturis ad hominum mores accommodandis excellit. In leone Ambrosium propter fortitudinem, & constantiam incredibilem, qua Theodosium Imperatorem ab Ecclesiæ communionem repulit, propter eadem Thessalonica factam. In boue Hieronymum, qui in Ecclesiæ campo summo opere laboravit. Denique in Aquila Augustinum propter summam ingenij aciem, qua cæteris antecelluit. Verum hæc partim mystica sunt, partim à visionis huius mysterio, & ab ipso contextu aliena.

Communis opinio, quæ omnino amplectenda est, & quam sequuntur Diuus Augustinus lib. 1. de consensu Evangelistarum, cap. 6. & in hunc locum D. Hieronymus in proœmio super Euangelium Matthæi, Beda, Primasius, Richardus de sancto Victore, Rupertus, Anbertus, Pannonius, & alij in hunc locum est, intelligendos esse quatuor Evangelistas, eorumque nomine vniuersos Diuini verbi præcones, quæ vtriusque animalis facies cui Evangelista tribenda sit, non idem est Doctorum iudicium; etenim Andreas Casariensis Episcopus apud Xistum Senensem lib. 2. suæ Bibliothecæ, leonem Ioanni tribuit, vitulum Lucæ, Aquilam Marco, hominem Matthæo. Eandemque distributionem alijs tribuit Diuus Augustinus libro primo de consensu Evangelistarum, cap. 6. Verum hac opinione ut improbabiliter prætermittam, magna est dissensio inter Hieronymum, & Augustinum: quoniam D. August. loco proxime citato, quem hic sequitur Primasius, leonem

Astor. 11.

III.

Arethas.
D. Ambros.
Secunda, quatuor virtutes Cardinales.
Tertia, quatuor animæ affectiones.
Galphr.
Quarta Ecclesiæ Prælatos.

III.

Anast. Syna.
Abulens.
D. Hieronymus
Anbertus.
Pannon.
Primas.
Arethas.
Glossa.
Quinta,
Christum
Dominum.
Ecclesiæ doctores intelligunt aliq.

V.

D. August.
D. Hieronymus
Beda.
Primas.
Rich. Viti.
Rupert.
Pannon.
Como una opinio Evangelistarum intelligit.
Andr. Cas.

Quam ani-
malis faciem
cuique Eua-
gelista tri-
buit Augu-
stus.

Apocal. 5. 5.

Cur Ioanni
aquila, cete-
rius Euangeli-
stis terrestri-
um animalium
facies tribua-
tur.

Animalium
facies quo
pacto distri-
buit Hiero-
nymus.

Sententia
Hieronymi
praefertur.

Euangelista-
rum nume-
rum quoniam
exprimant
in sacro.
Exod. 26.

Matthæo tribuit, hominem Marco, vitulum Lucæ, Ioanni Aquilam, quæ anima-
lium distributio eò placuit Augustino, quod Matthæus regiam Christi personam
maximè commendauit, nam & Magos commemorat ad Christum regem qua-
rendum, & adorandum ex Oriente aduenisse, ipsùmque Herodem Regem, Chri-
stum adhuc infantem formidasse, quare optimo iure leonem, qui symbolum est
potestatis regie, iuxta illud Apocalyp. 5. *Vicit leo de tribu Iuda*, Matthæo tribuen-
dum. Marcum verò qui neque stirpem Regiam, neque Sacerdotale, vel cogna-
tionem, vel consecrationem narrare voluit, sed totus in eis versatur, quæ homo
Christus gessit in terris, meritò per hominem significari. In Luca, & Ioanne cõ-
sentit cum Hieronymo. Illud autè rectè aduertit Augustinus tria ex animalibus,
quæ cæteris, præter Ioannem tribuuntur, terrestria esse, & in terra gradi: quia ni-
mirum Matthæus, Marcus, & Lucas ea præcipuè tractauerunt, quæ Christus in
carne gessit, at verò Aquilam Ioanni tribui, quia super nubila infirmitatis huma-
næ quasi Aquila volat, & lucem in cõmutabilis veritatis acutissimis oculis intue-
tur. Id quod etiam hoc loco significatur, eum ex his quatuor animalibus, quæ ta-
men omnia senisalis constabant, sola Aquila volans apparuit, quemadmodum il-
lis verbis exprimitur. *Quartum simile Aquila volanti*, quia videlicet Ioannes sic cæ-
teros Euangelistas, Euangelij sublimitate superauit, ut inter eos quantum cunque
alati sint, solus volasse videatur. Atque hæc quidem fuit Augustini sententia.

V. Cæterùm D. Hieronymus in præmio super Euangelium Matthæi, aliter
animalia distribuit. *Prima*, inquit, *hominis facies Matthæum significat, quia quasi de
homine exorsus est præscribere: Liber generationis Iesu Christi filij David, filij Abraham.*
*Secunda Leonis, Marcum, in quo vox leonis in eremo rugientis auditur cap. 1. Vox claman-
tis in deserto, parate viam Domini, rectas facite semitas eius. Tertia vituli, Lucam, quia
à Zacharia sacerdote sumpsit initium. Quarta Aquila, Ioannem, quia sumpsit pennas
Aquila, & ad altiora festinans de verbo Dei disputat.* Atque hæc Hieronymi sen-
tentia omnino amplectenda est: tum quia communis est Doctorum, tum maxi-
mè quia Ecclesia vsu, & consuetudine approbata, quæ in imaginibus & picturis
Euangelistas cum eiusmodi symbolis pingi, & coli iubet. Itaque vides D. Hiero-
nymum à principijs librorum accommodationem animalium deprompsisse,
quod immeritò reprehendit loco citato Augustinus: cum ea in re morem scri-
pturæ sequutus fuerit Hieronymus, plus enim est integrum librum à prima vo-
ce à qua incipit nominari: quod tamen in toto Pentateucho videmus obserua-
tum. Etenim liber Genesis appellatur Hebraicè Beresith, id est, in principio. Li-
ber Exodi Vellefemoth, id est, Hæc sunt nomina. Liber Leuitici, Vajjera, id est,
Et vocauit. Liber Numerorum, Vaiedabbet, id est, Et loquutus est. Denique li-
ber Deuteronomij Ellehaddebarim, id est, Hæc sunt verba: quia nimirum eius-
modi libri sic incipiunt.

VI. Pergamus igitur explicare, quomodo animalium situs, conditiones, & figu-
ræ in Euangelistas conueniant. Primùm, Quaternarius eorum numerus per qua-
tuor animalia fuit expressus, quemadmodum & per quatuor illas columnas de
lignis sethim deauratas, habentes capita aurea, & bases argenteas, è quibus pen-
debat velum de hyacintho, purpura, cocco bis tincto, & bysso retorta opere
plumario, & pulchra varietate contexto, quod in Mosaiico tabernaculo Sancta
sanctorum à sanctis diuidebat, Exod. 26. Sic enim Euangelistæ capita habebant
aurea per charitatem, bases argenteas per cælestem sapientiam, qua tanquam
basi innituntur. Velum etiam sustinent, quo Sancta sanctorum occultantur: quia
nimirum ipsi diuina mytheria pro ratione temporis, locorum, personarum
aperiunt,

aperiunt, & occultant. Eisdem quatuor illi circuli aurei, qui in quatuor angulis mensæ propositionis ponebantur, figurabant, Exodi 25. quemadmodum vult Rupertus libro 4. in Exodum cap. 7. quoniam ipsi propositionis mensam, id est, humanitatem Christi, in qua nobis Pater salutarem gratiæ cibum, ac mysteriorum suorum ferula suauissima proposuit, tanquam aurei circuli ambiabant, ut in omnes mundi partes eorum prædicatione, & sermone portaretur. Fuerunt etiam quatuor illi scyphi, qui erant in hastili candelabri, quatuor item sphaerulæ aureæ in eodem collo catæ. Cum enim candelabrum Ecclesiam, hastile Christum figurasset, rectè scyphis & sphaerulis aureis Euangelistæ comparantur: quia in iis quasi in scyphis Christus nobis diuina mysteria propinauit, & in ijs tanquam in sphaeris celestes motus ostenduntur. Fuerunt quatuor illi apud Zachariam, fabri ferarii scilicet, ut quidam putauerunt, quos refert D. Hieronymus, Zachariæ 1. quia videlicet Ecclesiæ arma contra Hæreticorum petulantiam, & Gentilium superstitiones fabricauerunt.

Fuit illa apud Abacuch capite 3. triumphalis quadriga, de qua loquens Propheta cum Christo, ait, *Quis ascendis super equos tuos, & quadriga tua saluatio.* Hi enim per omnia sola terrarum Christum veluti triumphantem gloriose porterunt. Quæ expositio est D. August. lib. 18. de Ciuitate Dei cap. 32. cui concinit cuiusdam præfati auctoris interpretatio, cuius meminit D. Hieronym. super sextum caput Zachariæ. Is enim quatuor illas quadrigas, quæ Zachariæ 6. commemorantur, in quarum prima equi rursi apparuerunt, in secunda nigri, in tertia albi, in quarta varij: ad quatuor Euangelistas retulit. Legi, inquit, Hieronymus, in cuiusdam volumine quatuor has quadrigas quatuor esse Euangelia, & equos Apostolos, per diuersitatem colorum diuersas gratias possidentes, quorum alij rursi sint in martyrio, alij obscuri, & nigri propter difficilem, & obscuram mysteriorum fidei prædicationem, alij albi gratia virginali: alij varij, habentes nimirum gratiam curationum diuersarum, & inque virtutum, quæ quatuor quadriga misse sunt ad quatuor ventos cæli, id est, ad vniuersum orbem terrarum, quem sua prædicatione, & doctrina peragrarunt. Addit verò D. Hieronym. in commentarijs super tertium caput Abacuch, eosdem Euangelistas, & diuini verbi præcones, expressos fuisse in equis illis, & quadrigis igneis, quæ in circuitu Elisæi apparuerunt 4. Regum 6. in quibus, ut eo loco obseruauit Hieronymus, cum tot essent, nullus ascensor apparuit, quia nimirum Dominus erat eorum ascensor, rector, & auriga: quod rectè ad Euangelistas, & Apostolos referri potest, in quibus Dominus inuadens tanquam ascensor & auriga vniuersum orbem victor ac triumphator lustrauit. Secundò, Erant in medio, & in circuitu sedis, cum tamen viginti quatuor seniores in circuitu tantum throni, non item in medio esse dicantur, quia nimirum ad Euangelicam scripturam viginti quatuor seniores, id est, omnes sancti, & prælati, tanquam ad medium debent intendere, ut inde sibi ad benè, perfectèque viuendum documenta depromant: vel etiam, quia Euangelistæ in medio diuini throni didicerunt: quæ postea literis mandarunt, simul etiam sunt in circuitu: tum quia rursi quoque quæ docuerunt, opere præstiterunt: tum etiam quia Dei foliū aduersus hæreticos, atque ethnicos sua prædicatione, & sermone tueantur.

Tertiò, Plena sunt oculis, intus, ante & retro. Cuius mysterij multiplex affertur ratio. Prima, propter perfectam mysteriorum fidei cognitionem: videlicet, ante per scientiam futurorum: retro, per scientiam præteritorum: intus: per mundam ac rectam cogitationum discretionem. Quæ expositio est D. Augustini, seu Tiberij Bedæ, & Richardi de sancto Victore. Secunda est Primalij, & Ansberti, videlicet, ante, & retro habere oculos, quia veteris, & noui testamenti vniuersa

VII.
Quatuor Euangelista, triumphalis quadriga Christi.
D. August.
D. Hieron.

4 Reg. 6 4.
D. Hieron.

Cur in medio & in circuitu sedis fuerit animalia.

VIII.
Euangelista, tam perfecta cogitatio.
D. August.
Beata Reb. Vict. Primal. Ansbert.

Q

Concordia
vtriusque te-
stamenti.

sacramenta contineant, fides enim, quæ gemino testamento profertur, omnium temporum aspectu complectur, atque ex his vtriusque testamenti concordia sumitur, cum posteriora prioribus, id est, noua veteribus, iisdem probatur oculis, quæ pariter resplendere, & inter se plena fidei veritate concinere demonstrantur. Tertia Rupertus: ante, & retro plena sunt oculis, ut sciant Euangelista, & concionatores vnde veniant, & quod vadant: quoniam de nihilo veniunt, quod eis proficit ad humilitatis custodiam, & hoc oculis retro aspiciunt, vadunt autem ad reuelationem gloriæ filiorum Dei, quod eis proficit ad fortitudinem, & hoc ante se prospiciunt: vel aliter, habent oculos retro, videndo quales ex se fuerint, & ante, cogitando quales facti sunt per gratiam, intus autem per diuinarum rerum contemplationem. Quarta: Hæc oculorum multitudo circumspeditionem significat, quæ summam in concionatore requiritur, qua non solum quæ dicit, sed quomodo, & apud quos dicit, debet diligenter & accuratè expendere, quæ circumspeditionem Christus discipulis ad prædicandum profecturus salis nomine commendauit Marci 9. *Habete in vobis sal, & pacem habete inter vos.*

Concionatoris
circumspectio.

Marci 9.

Postrema, quæ non solum ad concionatores, sed ad vniuersos etiam pertinet. IX. Plena sunt oculis animalia vnde quaque, ut significetur vigilantia, quæ maxima in homine requiritur, quia videlicet vndique ab hostibus per tentationem cingimur, quare opus etiam est, ut cincti oculis incedamus. Illud verò maximè est obseruandum, nec boui laborem suum, nec leoni fortitudinem, nec aquilæ volatum, nec homini rationem satis esse ad propulsanda pericula, sed opus præterea esse ut oculorum multitudine ambiantur, quia nec labor, nec fortitudo, nec vlla ingenij acies, nec naturæ lumen rationis sufficit, si desit in rebus agendis vigilantia, & circumspectio prudentiæ, id quod in iisdem animalibus cum Ezech. c. 1. apparuerunt fuit eleganter expressum, cum enim singula quatuor facies haberent, hominis, aquilæ, vituli, leonis, & vnicuique faciei suus pes responderet, omnes tamen pedes habebat plantam quasi vituli, quia nimirum omnes, siue gratiæ, siue naturæ, vires egent prudentia, & discretione, eaque tanquam pede rectè gradiuntur. Etenim per pedem bouis, qui vngulam habet discretam, seu diuisam, discretiorem Patres intelligunt: quam eandem ob causam, eam conditionem Deus in animalibus mundis terrestribus desiderat Leuit. 11. *Omne quod habet diuisam vngulam, & ruminat, in pecoribus comedetis. Quicquid autem ruminat, & habet vngulam, sed eam non diuidit, sicut camelus: non comedetis illud. Charogrillus, (id est, ericius, aut cuniculus, vtrumque enim Hebraicum nomen Saphan significat,) qui ruminat, vngulamque non diuidit immundus est: lepus quoque, nam & ipse ruminat, sed vngulam non diuidit, & sus qui cum vngulam diuidit non ruminat, horum carnis non vescemini.*

Quanta opus
sit vigilantia
ad cauenda
pericula in
spiritualibus.
Ezech. 1.

Leuit. 11. 3.

X.
Timeat, quæ
tunc cum quo
gratiosus Deo
D. August.
Psalm. 81. 11.
Psalm. 111.
D. August.
Hier. 22. 24.

Præterea illud obserua: Hæc animalia cum essent in medio & circuitu throni, adhuc tamen ibi indiguisse oculis, quia quantumcumque aliquis gratia apud Deum valeat, nunquam se securum debet existimare, ut curam sui abiciat, atque in hunc sensum exponit D. Augustinus illud Psalm. 85. *Latetur cor meum ut timeat nomen tuum:* Et illud Psalmi 2. *Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.* Quomodo, inquit Augustinus, *incunditas, si timor: quia modo incunditas debet esse cum timore, quia nondum est plena securitas? Audi quid Dominus dicat Hieremias 22. Vno ego, dicit Dominus, quia si fuerit Ieconias filius Ioaachim regis Iuda, annulus in manu dextera mea, inde euellam eum, id est, quamuis ita eum diligam, ut eo tanquam annulo manum exornem, aut ita apud me gratia valeat, ut eo tanquam sigillo literas omnes obsignem (inseruiebant enim annulli pro sigillis,) tamen si curam sui abiecerit, & negligens efficiatur indè euellam eum, (quod verbum sonat eius-*
modi

modi annulum fuisse maximè in digito strictum, & summam gratiam declarat, id est, abijciam eum, neque iam amplius eo tanquam annulo exornabor: neque utar tanquam sigillo. Imo eo vigilantiora debent esse animalia, quo propinquo-
 ra sunt diuino throno, quoniam plures sunt hostes, qui felicitati, quæ cum securitate coniuncta esse solet, infidiantur, que modum obseruauit D. Hieron. super illa uerba Psal. 90. *Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. Plures, inquit, sunt qui insidiantur dextra, quam sinistra: propterea à latere mille cadent, & à dextris decem millia: ubi enim maior pugna, maior victoria.* Vnde Dauid, cum securum se arbitraretur in prosperis, ut ipsemet confitetur illis uerbis, Psal. 29. *Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in eternum, Domine in voluntate tua, præsististi decori meo virtutem:* id est, gratia tua rebus meis præclaris dedisti firmitatem, & gloriam: tamen paulo post ob eam ipsam confidentiam, & securitatem paululum demissus à Deo itatim concidit: vnde subiungit, *Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.*

Felicitatis plures hostes insidiantur. D. Hieron. Psal. 90. 7. Psal. 29. 7.

Quartò, Singula eorum habebant alas senas in circuitu, totidemque Seraphim illa habebant, quæ uicit Esaias c. 6. Cum uerò per *alas* significetur cognitio, qua mens ad superiora conscendit, merito arbitratur Beda, Rich. de S. Vict. Pannon. Ansber. Hugo Card. Nicolaus Zegerus, & Glossa. Per *alas senas* perfectam, & cummulatam Euangelistarum scientiam exprimi, quæ suo modo in uiris Euangelicis necessaria est, numeratur enim senarius numerus imperfectis numeris: quanquã Richard. de S. Vict. hunc senarum alarum numerum per sex cognitionum genera ita partiatur: ut prima ala sit cognitio legis naturæ. Secunda, cognitio legis ueteris. Tertia, lectio prophetarum. Quarta, lectio sapientiæ Euangelicæ. Quinta, lectio institutionis Apostolicæ, & Sacrorum Conciliorum. Sexta denique, lectio Doctorum, & interpretum Scripture sacre: quibus omnibus perfectio, & plenitudo scientiæ continetur. Non sunt propterea contemnendæ aliæ quoque expositiones, ueluti senarum quodque animal alas habere, quod uiri Euangelici ea, quæ in sex mundi ætatibus partim peracta sunt, partim peragenda superiunt, sua cognitione, & prædicatione comprehendant, ut uult Anbertus: uel quod uersa Dei opera quæ sex diebus sunt perfecta, contemplantur, ut alij quidam interpretantur: uel quod senæ in quatuor animalibus ala efficiunt viginti quatuor, quæ totidem ueteris testamenti libris respondent: quibus Euangelistarum fulcitur auctoritas: quam etiam expositionem affert Beda, uel ad significandam uelocitatem ministerij, ut ait Areth. uel denique ut exillimat Ioachimus, ad significandam sex uirtutes præcipuas, quibus Euangelistæ, id est, concionatores debet excellere, putat enim huiusmodi alas sic fuisse in animalibus dispositas, quemadmodum erant in Seraphim apud Esaiam, ut nimirum duabus pedes, duabus faciem uelarent, & absconderent, aliisque duabus uolarent, atque duas alas, quibus uelant pedes, esse penitentiam, & misericordiam, quibus confusio nuditatis nostræ, id est peccatorum, contegitur, iuxta illud Psalm. 31. *Beati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata.* Nam de penitentia dixit Petrus Actor. 3. *Pœnitemini, & conuertimini, ut deleantur peccata uestra.* De misericordia autem Christus Matth. 5. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Duas uerò alas quibus facies tegitur, esse humilitatem, & patientiam, quibus sancti uiri solent utilitatem suam, quæ per faciem designatur, occultare, ne per arrogatiam efferantur. Denique duas, quibus uolant esse fidem, & spem, quibus sancta animalia in sublime feruntur.

XI. Esai. 6. Beda. Rich. Vict. Pannon. Primasius. Anbertus. Hugo Card. Nicol. Zeger. Glossa. Euangelistarum perfecta cognitio.

Beda. Areth. Ioachimus.

Psal. 31. 1. Acto. 3. 19. Matth. 5. 7. Sancti iustitiam suam occultant.

Quintò, *Non habebant requiem die de nocte dicentia: Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus omnipotens, qui erat & qui est, & qui uenturus est:* quia continuò, & sine intermissione, & tam in prosperis, quam in aduersis (utrumque enim significant

XII:

In prosperis,
& aduersis a
nobis prædi-
candus Deus.
Esaï. 6. 3.

In concioni-
bus extremi
iudicii saepe
mentio fa-
cienda.

illa verba, *Die de nocte.*) Trinitatem personarum, & unitatem essentiae prædicant, & venerantur. Cum enim ter, *sanctus* repetitur, Trinitas significatur personarum. Cum verò dicitur, *Dominus Deus omnipotens*, essentia unitas exprimitur: qua etiã acclamatione utebantur Seraphim illi apud Esaï. cap. 6. cum dicebant alter ad alterum, *sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus exercituum*: verba illa, *qui est & qui erat*, æternitatem significant, ut iam aliàs diximus. Quod verò additur, *& qui venturus est*, ad humanitatem spectat redemptoris, qui in fine mundi venturus est ad iudicandum, ex quo simul admonentur concionatores, saepe in sermonibus extremi iudicii, & rationis Deo reddendæ mentionem facere. Postremò, cum animalia gloriam Deo exhiberent, procidebant vigintiquatuor seniores ante sedentem in throno, & ante eum coronas mittebant, quas capitibus gestabant, quod iam est paulò fusiùs explicandum.

Quid sit vigintiquatuor seniores procidere ante sedentem in throno, & mittere coronas suas ante thronum.

Procidebant vigintiquatuor seniores ante sedentem in throno, & adorabant viventem in sæcula sæculorum, & mittebant coronas suas ante thronum.

SECTIO X.

- I. Illustre & magnificum est, quod Ioannes adiungit, *Cum darent*, inquit, *animalia gloriam & honorem, & benedictionem, sedenti super thronum, viventi in sæcula sæculorum, procidebant vigintiquatuor seniores ante sedentem in throno, & adorauerunt viventem in sæcula sæculorum, & mittebant coronas suas ante thronum, dicentes, Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam & honorem, & virtutem, quia tu creasti omnia, & propter voluntatē tuam erant, & creata sunt.* Id quod congruenter ijs, quæ paulò ante de quatuor animalibus dicta sunt, illud significare, Ecclesiam vniuersam, quam vigintiquatuor seniores, tanquam præcipua eius membra repræsentant, *quatuor animalibus*, hoc est Euangelistis, & reliquis concionatoribus diuina mysteria, atq; iudicia commemorantibus, Deum humili ac supplici modo venerari, quod est procidere ante sedentem in throno: coronasque suas ad eius pedes abijcere, eaque testificatione declarare Deum bonorum omnium actorem esse, & omnem suum siue naturæ, siue gratiæ, siue gloriæ splendorem, imò & vniuersas victorias, quas de suis hostibus gloriôsè consequitur, coronasque ipsas, hoc est, præmia, quibus ob eiusmodi victorias triumphosque in suis fidelibus coronatur, Deo à quo est *Omne datum optimum, & omne donum perfectum*, & qui in ipsis fidelibus præcipuè per suam gratiam dimicat, & vincit, accepta est referenda: vnde meritò seniores exclamant, *Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam & honorem, & virtutem, quia tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam erant, & creata sunt*: hoc est, Dignus es cuius magnitudo ab omnibus vbique celebratur, dignus cui omnes honorem, cultum & venerationem tribuant: dignus etiam qui accipias ab omnibus fortitudinis tuæ, atq; potentiæ confessionem, testimoniūq; clarissimum. Ita hoc loco intelligendum arbitramur, *Accipere virtutem siue potentiam*, non verò sicut quidam alij putauerunt, positum esse, *Accipere virtutem*, pro virtutem ostendere se de hostibus suis vindicando. Cum enim his verbis vigintiquatuor seniores ob ea, quæ iam facta cõspexerant, in præsentem gratiarum actionem prorumpant, nondum autem vindictam de hostibus sumptam vidissent, par est credere eos, nõ ad potentiam, quam Deus

Omnia nostra bona Deo referenda.

Accipere virtutem qui hic.

in